

Interview met ACV-voorzitter Cortebeek

Nieuwe wereldvakbond is een feit

Maar wat is zijn capaciteit
om globalisering te hergieten in sociale matrijs?

| Louis Mariën | hoofdredacteur *Visie* |

1.800 vertegenwoordigers van meer dan 300 vakbonden die samen 168 miljoen leden vertegenwoordigen, stichtten op 1 november 2006 in Wenen de nieuwe wereldvakbond. De nieuwe koepel luistert naar de naam Internationaal Vakverbond (IVV) en is een fusie van het pluralistische - met een religieuze *penchant* - Wereldverbond van de Arbeid (WVA) en het socialistisch geïnspireerde Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen (IVV).

De wereldwijde eenheidsvakbond moet een sterke(re) vertegenwoordiger worden van alle werknemers uit de hele wereld. Een bond die de economische globalisering in een sociale matrijs moet gieten. *Decent work* voor iedereen, solidariteit, democratie en gerechtigheid staan hoog in het nieuwe vaandel geschreven. Nu nog die reuzengrote meccano op gang brengen.

Het pad van de nieuwe wereldvakbond zal niet over rozen gaan. Er is werk aan de winkel.

"Er is moed nodig om de oude structuren achter zich te laten", zoals de directeur-generaal van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) Juan

Somavia plechtig verklaarde, maar zal de mayonaise, waarin ingrediënten van pluralistische en religieuze ideologieën moeten versmelten met elementen van socialistische receptuur, pakken? Op de opheffingscongressen van het WVA en het IVV spartelden slechts enkele onverzettelijken tegen. Bij de tegenstanders uit het WVA-kamp bestond de vrees dat zij door grote broer IVV zouden opgepeuzeld worden. Of, mooier uitgedrukt: dat onze de waarden en normen, vertolkt door het vrije basissyndicalisme dat gebaseerd is op voorstellen - wij zijn des *syndicats de proposition*, in tegenstelling tot zij die het *njet*-syndicalisme aankleven - op korte tijd zouden ondergesneeuwd geraken.

ACV-voorzitter Luc Cortebeek is in Wenen verkozen tot adjunct-voorzitter van de nieuwe wereldvakbond, het IW. In het Engels: *International Trade Union Congress* (ITUC); in het Frans: *Confédération Syndicale Internationale*. De Duitser Michael Sommer is eveneens adjunct-voorzitter, terwijl Sharan Burrow uit Australië de voorzittershamer zal hanteren. Guy Rider, een Brit, heeft de dagelijkse leiding.

“

Sociale gerechtigheid wordt nooit op een zilveren schoteltje aangeboden.

“Die tegenstelling is een erfenis uit het verleden”, zegt ACV-voorzitter Luc Cortebecq. “Ook bij de socialistische bonden worden de denkpistes van collectivisme en overheidstussenkomst als alleenzaligmakend langzaam maar zeker verlaten. Als we van de economische globalisering ook een sociale globalisering willen maken, dan moeten alle syndicale neuzen tenminste hiervoor in dezelfde richting wijzen. Wereldwijd. De nieuwe structuur heeft de capaciteit daarvoor.” Dat zal nodig zijn, want hoe zal die wereldwijde vakbond er voor zorgen dat het spook van de ontwaarding van loon- en arbeidsvoorwaarden geen nachtmerrie wordt, als we weten dat de wereldreserve aan arbeidskrachten door de inbreng van onder meer China en India de laatste jaren is verdubbeld? Het antwoord op die uitdaging is niet gering. Want welke egoïsten zijn wij, als we de werknemers in die rijzende economieën hun kansen niet gunnen. Zonder zorgenkind nummer één, Afrika, te vergeten. Ook de bewoners van dat continent hebben recht op *decent work*.

Bij het IVV zijn 300 vakbonden aangesloten, die samen 168 miljoen leden tellen. Hoe doe je zo'n mastodont werken?

Luc Cortebecq: “Door doelgerichte, precieze acties rond specifieke thema's. Richtsnoer daarbij zullen steeds de vijf grondrechten van de IAO zijn: syndicale vrijheid, vrijheid van onderhandeling, verbod op kinderarbeid en gedwongen arbeid, en verbod op discriminatie omwille van geslacht, geloof of politieke overtuiging. Het zal niet zonder slag of stoot gaan, sociale gerechtig-

heid wordt nooit op een zilveren schoteltje aangeboden.”

Zal de nieuwe koepel het gemakkelijker maken om de grote IAO-principes af te dwingen?

“Het IVV kan daarbij ondersteuning verlenen, het zal druk kunnen zetten door gecoördineerde actie op multinationals, op regeringen, op internationale kredietinstellingen als het IMF, de Wereldbank en ook de Wereldhandelsorganisatie die de vrije markt promoot, wanneer deze met kredietvoorwaarden, saneringsprogramma's of het ongeconditioneerd opengooien van de markt het inkomen van duizenden families in ontwikkelingslanden in gevaar brengen. Maar het zal de vakbondswerking aan de basis zijn, ter plekke in Columbia, Senegal of China, die de kastanjes uit het vuur zal moeten halen. Zij zullen betere lonen en arbeidsvoorwaarden moeten afdwingen, de nieuwe koepel kan hen wel helpen de nodige capaciteit op te bouwen.”

Het IMF en de Wereldbank zijn nooit instellingen van barmhartigheid geweest, waarom zouden zij van koers veranderen omdat de vakbond dat vraagt?

“We vragen niet, we eisen een behoorlijk inkomen voor alle mensen op deze aarde op basis van de mensenrechten. Zelfs de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) gaf in zijn forum in mei dit jaar aan dat de globalisering toch wat moet bijgepast worden, onder de titel 'Balancing Globalisation'. En we stellen vast dat de geesten bij het IMF en de Wereldbank bewegen, voorlopig schuiven ze het sociale thema nog door naar hun sociale afdelingen, maar ze voelen dat de druk almaar groter wordt. De vakbonden moeten daarbij de druk op de eigen regeringen nog opvoeren, want

die regeringen zijn aandeelhouders van IMF en co."

Onze werknemers hier bezitten een zeker niveau van altruïsme, maar zij zullen toch graag willen weten hoe deze nieuwe koepel kan bijdragen om hun eigen sociale verworvenheden te behouden...

"Ook hier zijn de IAO-standaardnormen onze ijkmaat en ons beste wapen. Als we de werknemers in Oost-Europa, China en India - om maar die te noemen - aan een fatsoenlijk loon en aan menselijke arbeidsvoorwaarden kunnen helpen door daar ter plekke de opbouw van democratische vakbonden te ondersteunen die vrije onderhandelingen kunnen voeren, dan stijgt het inkomen en de levensstandaard van die werknemers. Daarmee kunnen zij op hun beurt onze producten kopen, waardoor de werkgelegenheid bij ons aantrekt. Tegelijk zal de neiging om productie naar lageloonlanden over te brengen, bekoelen wanneer wij er in slagen om de IAO-normen dáár te doen respecteren. De sociale bijsturing van de wereldconomie is dus een verplichting, uit solidariteit met de werknemers in de landen met een snel groeiende economie, maar ook uit eigenbelang."

Wereldwijde tegenmacht

Deze vakbond moet een wereldwijde tegenmacht vormen voor de economische globalisering. Volgens de voorstanders van diezelfde globalisering is dat niet van doen: de markt zal zichzelf wel corrigeren, ook op sociaal vlak. De globalisering is het beste instrument om werk en inkomen te verschaffen aan wie er nog geen had. *Quid?*

Foto: Eric Aertis.

Handen de hoogte in: ook ACV-voorzitter Cortebeek geeft groen licht voor de nieuwe wereldvakbond.

"Laten we wel wezen: investeerders gaan daar waar ze de minste weerstand ondervinden. Als zij in China kinderen van veertien jaar meer dan twaalf uur jeans kunnen laten stikken, zullen ze dat niet laten omdat ze weten dat de politieke context dat toestaat en de sociale controle zo lek is als een mandje. Het verschil tussen de profeten van de ongebreidelde globalisering en ons is heel duidelijk: de ultra's van de vrije onderneming stellen een mechanisme voor - laat dat mechanisme zijn gang maar gaan... - wij, de vakbeweging en de sociale bewegingen, stellen een doel voor: het delen van rijkdom en economische meerwaarde en het recht op decent werk. Zij kiezen voor een economisch systeem dat werk devalueert ten voordele van kapitaal. Zij opereren in een ethisch vacuüm dat ademt volgens het principe 'the winner takes it all'. Juan Somavia, directeur-generaal van de IAO, zei daarover in Wenen: 'Ook de Kerk heeft zich, bij monde van Johannes-Paulus II tijdens een ontmoeting met alle strekkingen van de arbeidersbeweging op 1 mei 2000, uitgesproken tegen dat principe en schikt arbeid in de rangorde der waarden boven kapitaal.'"

U hebt u persoonlijk erg ingezet voor de totstandkoming van de nieuwe wereldkoepel van vakbonden. Vanwaar die grote ijver?

"Het ACV heeft de internationale vakbondswerking altijd al belangrijk gevonden, dit is dus geen persoonlijke gril van mij. August van Istendael heeft het WVA, dat eerst een Europees fenomeen was, meer internationale ambities en uitstraling gegeven. Later heeft mijn voorganger Willy Peirens (ACV-voorzitter van 1987 tot 1999) hard aan de kar geduwd om het WVA en het IVW dichter bij elkaar te brengen. Verder mag ik er u aan herinneren dat de Vlamingen altijd wel een open kijk op en een zekere zendingsdrift in de wereld hadden. De Christelijke Arbeidersbeweging was voortdurend in de weer om de bewoners van ontwikkelingslanden meer kansen te geven. Wel, de nieuwe wereldvakbond is het antwoord van deze tijd op de economische globalisering van deze tijd."

Het zag er nochtans een paar jaar geleden niet goed uit, de eenheidsvakbond op wereldvlak scheen van de helling te glijden.

"In 2000 werd een principiële akkoord bereikt tussen vertegenwoordigers van WVA en IVW. Dat akkoord voor een gemeenschappelijk vakbondsfrent op wereldvlak, met de naam *Forum*, was spijtig genoeg niet breed gedragen. Dat bleek bij gelegenheid van een bijeenkomst van vakbondsleders in de marge van de G 8-Top van Genua in juli 2001, waar ik aanwezig was en moest vaststellen dat er wat misliep: de grote Engelse, Amerikaanse en Duitse industriebonden die bij het IVW waren aangesloten, hadden amper van Forum gehoord. Toen zijn algemeen-secretaris van het WVA, Willy Thys, en ik aan een pelgrimstocht begonnen. Door mijn vele contacten tijdens het Wereldeconomisch Forum van Davos en

op de TUAC (de vakbondvertegenwoordiging bij de OESO) in Parijs, is er opnieuw schot in de zaak gekomen. Ook al omdat we de gesprekken opengetrokken hebben naar de Engelstalige wereld, tot dan toe had de zaak een veeleer een francofoon karakter. Ten slotte heeft Guy Ryder, de algemeen-secretaris van het IVW, een historische uitspraak gedaan, door tijdens het EW-congres van mei 2003 in Praag, te zeggen dat hij bereid is het IVW op te heffen als het WVA dat ook zou doen om met hen en andere organisaties een nieuwe wereldvakbeweging te maken."

Zal het WVA met zijn veel kleiner ledenaantal dan het IVW niet verzuipen in die grote oceaan van socialistische vakbonden?

"Ik denk dat we de tegenstellingen hebben overstegen, de socialistische vakbonden hebben zoveel invloeden ondergaan - onder meer na de val van de Muur en de oude Sovjet-Unie - dat ze het dogma van het etatisme grotendeels hebben afgezworen. Daartegenover zijn wij - het ACV op kop - niet in ons hoekje blijven zitten, ons netwerk heeft contacten *aan de andere kant*, daar kent men het ACV en groeit de belangstelling voor ons overlegmodel.

“

Het ACV heeft de internationale vakbondswerking altijd al belangrijk gevonden.

De vakbondskoepels met weinig leden uit ingestorte economieën, zoals bijvoorbeeld de ODSTA in Afrika, die ook embryonale vakbonden voor werknemers uit de informele economie proberen te organiseren, zullen het toch moeilijk hebben

met deze moloch-vakbond, die gedomineerd zou kunnen worden door grote industriële bonden uit het Noorden. Bovendien worden de regionale en lokale structuren ook gefusioneerd in eenheidsbonden.

Op die problematiek moeten we werken met onze medestanders, die diezelfde *spirit* delen, zoals de Franse CFDT, de Canadese CSN en de CISL uit Italië, die bij het IWW waren aangesloten, maar die veeleer onze waarden en onze manier van werken deelden. Natuurlijk speelt het gevoel van verlies van nestwarmte, maar ik ben ervan overtuigd dat, zeker de Afrikanen, de idee van de nieuwe organisatie al in hun hart hebben gesloten. De bonden uit Latijns-Amerika die bij de CLAT zijn aangesloten, hadden het behoorlijk lastig met de idee om met bonden uit 'imperialistische economieën' te gaan samenwerken, maar ook zij werken nu aan de nieuwe regionale organisatie. De Aziatische bonden waren dan weer bang voor Japanse dominantie, maar daar heeft de Australische koepel, onder leiding van Sharan Burrow, een geslaagde bemiddelingsmissie ondernomen. Ik meen dat de nieuwe wereldkoepel *voldoende eenheid* bevat om met die gevoeligheden ook in de toekomst rekening te kunnen houden."

Hooggespannen verwachtingen

Op het stichtingscongres in Wenen was geen enkele vertegenwoordiger van de Chinese vakbonden aanwezig. Dat roept vragen op, ondermeer, wie moet daar de gesprekspartner worden?

"Voorlopig zijn die bonden gelinkt aan het regime, maar toch hebben we al contacten. Je moet de overgang kunnen maken naar andere tijden,

we volgen daarbij dezelfde weg die we indertijd volgden met de bonden uit het voormalige Oostblok. En om de weg doorheen het Chinese labyrint te vinden, hebben we goede Aziatische partners, zoals de *Brotherhood of Asian Trade Unions*, die bij het WVA was aangesloten. Ik denk ook dat de tijd van het besef, dat de economische groei geen roofofbouw kan blijven plegen op mens en milieu, bij de Chinese leiders al is aangebroken. Was het niet de Chinese eerste minister zelf die onlangs zei dat zijn land drie uitdagingen in de ogen kijkt: het milieu, de energiehonger en... de sociale problemen."

“

Het internet kan nooit in de plaats komen van vakbondswerk op de plek zelf waar mensen werken.

Iemand als professor emeritus Luc Huyse betoogt dat het internet een sterke bijdrage tot internationaal activisme en dus ook tot de vakbondstrijd kan leveren.

"Het internet blijft een hulpmiddel, het kan een mobiliserende factor zijn, maar het kan nooit in de plaats komen van vakbondswerk op de plek zelf waar mensen werken, waar je kunt *voelen* wat de problemen zijn."

De verwachtingen tegenover de nieuwe wereldvakbond zijn hooggespannen wanneer het afdwingen van fundamentele arbeidsrechten ter sprake komt, maar in het verleden hadden we toch al de commissie 'normen' van de IAO die landen omwille van wanpraktijken op de vingers kon tikken. Een weerkerende case is Birma, waar gedwongen arbeid voor Total

“

De nieuwe wereldvakbond is het antwoord van deze tijd op de economische globalisering van deze tijd.

wordt verricht. Hoever staat het ermee en welke rol kan het IVV hierin spelen?

“Wij hebben met Total gesproken, en zij geven toe dat er ‘dingen verkeerd zijn gelopen’, maar dat ze hun leven hebben gebeterd. We mogen zelfs ter plekke gaan kijken. Birma/Myanmar blijft echter een zwaar probleem, een bezoek ter plaatse is niet aangewezen in dat regime. Onderschat het gezag van de IAO toch niet. Als ze niet bestond, moest ze uitgevonden worden, ze helpt in vele gevallen maar als de overheid van slechte wil is zoals in Birma/Myanmar dan lopen VN en IAO met de kop tegen de muur tot het regime verandert.

Maar of het nu over Birma of Columbia gaat, het zijn ook de *global unions*(*) die hier een vooraanstaande rol kunnen spelen. Zij kunnen de multinationale ondernemingen onder druk zetten om het respect voor de fundamentele arbeidsrechten, die ze nu enkel vrijblijvend via zelfregulering in zogenaamde *commitments* naleven, ook in bindende afspraken om te zetten.”

Naast de vakbonden maken ook de niet-gouvernementele organisaties (ngo's) deel uit van de *civil society*. Ook zij ijveren op vele plaatsen in de wereld voor mensenrechten en een betere verdeling van de rijkdommen. Heeft het nieuw opgerichte IVV een sterkere samenwerking met de ngo's op het oog?

“Het punt met de ngo's is hun representativiteit. Die vormt alleen bij grote ngo's zoals *Amnesty International*, *Human Rights Watch* en Artsen Zonder Grenzen minder een probleem. Maar bovendien verklaren sommigen onder hen, onder meer Artsen Zonder Grenzen, dat ze zich met de politiek van de plaatselijke overheden niet inlaten, een aanpak die vakbonden zich niet kunnen veroorloven. Maar er komt toenadering; ngo's als *Amnesty International* en *Human Rights Watch* hebben ingezien dat onze actiemiddelen een bijdrage kunnen leveren aan hun doelstellingen. Zo hebben wij ze de mogelijkheid geboden om in de vergaderingen van de commissies van de normen van de IAO tussen te komen. Het is duidelijk dat er een wederzijdse meerwaarde kan ontstaan door samenwerking rond concrete dossiers. Mogelijkerwijs krijgt die een formeel karakter door meer structurele contacten.”

Foto: Eric Aerts.

Guy Ryder heeft de dagelijkse leiding van de nieuwe wereldvakbond ITUC.

(*) Een *global union* is een koepel van vakbonden uit een bepaalde sector. Zo'n *global union* is een bundeling van twee verschillende vakbondskoepels, een socialistische en een pluralistische, op wereldniveau.

Er zijn *global unions* ondermeer in de sectoren bouw, hout, wegenwerken, metaal, chemie, energie en mijnen, voeding, transport, bedienden enz.